

Kjære venner og støttespillere!

Vi er nå tilbake i Addis etter en altfor kort tur til Jinka og Soddo. Mer om det litt senere i brevet.

En av de aller første?

Mandagen var vi på Black Lion og sammen med Dr Daniel gjorde vi en kikkhullskirurgisk fjerning av tykktarmskreft i overgangen mot endetarmen. Dr Daniel mener dette godt kan være den første som er gjort i Etiopia, i hvert fall er det en av de aller første.

Tesfateamet har vært på tur - til Soddo og Jinka

Operasjonen ble gjort med en LigaSure, ett energi-instrument innkjøpt med penger donert fra Lions Club i Vestfold. Vi klarte å relativt greit å fjerne kreftsvulsten, men fikk dessverre problemer med å lage tarmskjøten. Vi mangler de gode stiftemaskinene vi har hjemme, slik at vi til slutt ble nødt til å gjøre en åpen tarmskjøt. Men, vi er på god vei mot å gjøre hele operasjonen med kikkhullskirurgi!

Ligasure, innkjøpt med støtte fra Lions Club Vestfold

Tirsdagen gjorde vi en kikkhullskirurgisk operasjon av endetarmsprolaps. Her benyttet Eivind og jeg pedagogiske prinsipper vi har lært hjemme i Norge med LapcoNor. Dette er prinsipper som brukes ved opplæring av kirurger, og blant annet skal man unngå i det lengste å ta over en operasjon.

Vi hadde god tid til denne operasjonen, og vi klarte å veilede dr Daniel i gjennom hele operasjonen der vi selv kun gjorde svært lite. Operasjonen tok lengre tid enn det ville gjort hjemme, men det var trygt for pasienten, og svært oppmuntrende for dr Daniel som nå har gjort Etiopias første kikkhullskirurgiske operasjon for endetarmsprolaps. Tidligere har jeg tenkt at det måtte være stort å være den kirurgen som gjorde den første operasjonen

Vil dette virke?

av en slik type i Etiopia, men nå tenker jeg at det er enda større at vi klarte å få dr Daniel til å gjøre det!

Tamari på vakt

Mens dr Eivind og jeg holder på med større operasjoner, bestemmer dr Lisa seg for å være med de etiopiske assistentlegene på vakt! Lisa har ca 2 års erfaring som assistentlege i kirurgi, og var med vaktteamet et helt døgn! Det ble skuddskader og knivskader operert på natten, og bakvakten kom ikke inn. I Etiopia må assistentlegene på en helt annen måte en hjemme klare seg selv.

Det ble en lærerik vakt for vår tamari (som betyr ”student / elev”). Det er tøft gjort for en ung norsk lege å følge vaktteamet på et av de største sykehusene i Etiopia.

Tamarien vår opererer med de etiopiske tamariene.....

forme neste generasjon med etiopiske kirurger til nytte for millioner av pasienter.

Ja, det virker!

Gjennomgang av operasjonen, debriefing

På toppen av pyramiden

Dr Daniel er på mange måter ”på toppen av pyramiden”. I Etiopia blir de vanskelige tykktarmskreft - og de fleste endetarmskreft - tilfellene henvist til Addis Abeba, i Addis er dr Daniel en av de mest erfarne kirurgene som tar de vanskeligste tilfellene. Dr Daniel underviser og lærer opp andre kolleger, slik at når vi kan være med dr Daniel og hjelpe ham til mestre moderne prinsipper for kreftkirurgi og kikkhullskirurgi er vi med på å

Jinka

På den andre siden er Jinka definitivt ikke ”på toppen”. Etiopiere selv mener at Jinka er avsides og øde, det er vanskelig å få høyt utdannede etiopiere til å bosette seg i og arbeide i Jinka. Jinka ligger i Etiopias sørvestlige hjørne, med 16 ulike folkegrupper bosatt rundt byen. Jeg var selv kirurg der i 2006 - 2008, og i alle de gangene jeg har besøkt assistentlegene ved Soddo Christian Hospital har jeg snakket varmt om Jinka. Nå er den første nyutdannede kirurgen fra Soddo Christian Hospital kommet til Jinka! Dr Ebenezer Gezahegn valgte å dra til Jinka, han er fra Shashamene, en by midt i Etiopia. Hans kone bor i Addis og skal bli barnelege, Ebenezer håper at hun etterhvert kommer ned til Jinka. Da jeg hørte at Ebenezer var i Jinka, ville jeg selvfølgelig besøke ham.

Resten av følget var svært interessert i å reise til Jinka og vi dro derfor til Jinka onsdag ettermiddag. På formiddagen stod det nemlig undervisning på programmet.

På vei til Jinka, termitt-tue i Woito dalen

Enhanced Recovery After Surgery - ERAS

Onsdag formiddag holdt Eivind Warberg foredrag på Black Lion om moderne prinsipper for behandling av kirurgiske pasienter i fasen før, under og etter operasjonen. Disse prinsippene skal føre til færre komplikasjoner, kortere liggetid, mer fornøyde pasienter og det skal bli billigere for sykehuset. Det ble en spennende diskusjon etterpå.

Vi reiser sørover

Umiddelbart etter foredraget kjørte teamet, tekniker Olaf, dr Poul Martin, dr Eivind, dr Lisa og undertegnende sørover i Tesfa-bilen. Med oss var også vår venn Gele Bani fra Banna-stammen. Han studerer lederskap i Addis og planlegger å flytte tilbake til Jinkaområdet når han er ferdig. Gele er en av de første fra sitt folk med høyere utdanning. Første stopp var ved Soddo Christian Hospital, der Olaf og Poul Martin hoppet av.

Mens vi andre dro videre til Jinka reparerte Olaf operasjonsbord og autoklaver og mere til i Soddo. De er svært takknemlige for besøk av Olaf der. Og, det viste seg at gynekologen i Soddo for tiden var i USA, slik at Poul Martin kunne steppe inn og ta over gynekologisk poliklinikk, fødeavdelingen og han fikk også gjort keisersnitt. Det ble også satt stor pris på.

Jinka

Torsdag midt på dagen var vi i Jinka. Der møtte vi også Nicolai, mannen til Lisa som kom med fly fra Norge, til Addis og videre til Jinka. Det tar nå ca 17 timer å reise fra Gardermoen til Jinka. Det er raskere enn det vi brukte på kjøreturen fra Addis....

Jinka er hovedstaden i Sør-Omo fylket. Det bor ca 40 000 mennesker der, i området rundt er det nå opp mot 1 million mennesker. Tallene er litt usikre, da jeg var kirurg der sa vi at det var 25 000 i byen og 500 000 mennesker i området rundt. Rundt byen bor det 16 forskjellige stammefolk, med ulik kultur og språk. Byen har en aura av å være en utpost, nesten som en by i det ”ville vesten” i gamle dagers nybygger-amerika. Her er det dr Ebenezer har kommet. Han har nå vært her i ca 1 måned, det

var derfor veldig hyggelig for meg å kunne introdusere ham til flere av mine kontakter i Jinka, også fra Mursi folket. Jeg har noen venner blant Mursi folket og fikk kontakt med dem når vi var i Jinka. Mursi folket teller ca 12 000 mennesker, blant dem er det ca 100 kristne. Tidligere har det vært en misjonsstasjon blant Mursi folket, med klinikk og skole - nå er det ingen misjonærer igjen. Min venn Olisarali var den første kristne blant Mursifolket og den første som lærte å lese og skrive, han ønsker seg inderlig en sykepleier som kan komme til klinikken som står tom inne hos Mursi. Barn dør av infeksjonssykdommer, mødre dør i fødselskomplikasjoner, Mursi-folket lider....

Jeg fikk introdusert Ebenezer og Olisarali, Ebenezer ville gjerne besøke klinikken og Mursimenigheten.

Med dr Ebenezer og mursivenner

Vi opererte først en pasient som Ebenezer etter en stump skade på tolvfinger tarmen hadde gjort en fantastisk operasjon med. Skader på tolvfinger tarmen er vanskelig å håndtere, men Ebenezers håndtering av pasienten med duodenorafi, pyloruseksklusjon, gastrojejunostomi og entero-enteroanastomose var som tatt ut av læreboka. Dessverre fikk pasienten en sårruptur som vi lukket sammen med Ebenezer.

Den neste pasienten var en kvinne med hydatid cyste i milten. Her hadde cysten først blitt oppfattet å ligge i leveren, som er det vanlig stedet. Men, denne kvinnen hadde organene speilvendt inne i kroppen. Det er fjerde gangen jeg ser det hos en pasient. To ganger har jeg sett det i Jinka, og to ganger i Norge. Vi måtte fjerne milten. Denne milten var gigantisk og man kunne tydelig se en stor kul utenpå pasienten der milten presset seg oppover. Under operasjonen ble det en blødning, det gikk veldig greit å håndtere blødningen, men da fikk vi også sammen taklet en uoversiktlig blødning, slik at han står bedre rustet til å takle det alene neste gang.

Visitt på sykehuset i Jinka

Operasjoner

Fredagen opererte vi sammen med Ebenezer, egentlig hadde han tenkt å operere fire pasienter. Men, på grunn av mangel på blod, ble det bare to. Tidligere hadde sykehuset i Jinka egen blodbank, men blodbanker i Etiopia har blitt sentralisert og nærmeste blodbank er nå i Arba Minch, 250 kilometer fra Jinka. Dette gjør tilgangen til blod svært vanskelig.

Det blør fra milten

Å være alene

Jeg var selv alene kirurg i Jinka i årene 2007 og 2008, jeg hadde da noe over 4,5 års erfaring da jeg kom til Jinka. Ebenezer har nå nylig fullført 5 års kirurgi-utdanning og er fersk spesialist. Det er lett å føle seg alene i Jinka, da jeg var ung lege i Jinka kunne jeg føle på behovet for å være sammen med, å snakke med en kollega, jeg kan godt tenke meg at Ebenezer føler noe av det samme. Jeg er glad vi kunne vise ham og Jinka at vi ikke har glemt dem.

Å være sammen

Det er utfordrende å være i Jinka, Norsk Luthersk Misjonssamband hadde tidligere flere prosjekter med støtte til sykehuset, disse er nå avsluttet og det er ikke misjonærer igjen i Jinka. På kontoret til medical director henger fremdeles bilder av misjonærer, inkludert av meg. Medical director fortalte at de var en påminnelse om den kjærligheten og innsatsen som misjonærene hadde gitt til og for sykehuset. En innsats som sykehuset og befolkningen i Jinka ikke har glemt. Nå ber de om hjelp til kunnskapsoverføring og til utstyr, vårt korte besøk ble godt tatt i mot, vi ble møtt med stor takknemlighet og et dypt ønske om at vi snart må komme tilbake.

Stiftelsen Tesfa vil gjerne forsøke å støtte opp om sykehuset i Jinka videre, vi trenger da flere med på laget! Sammen om støtte til Jinka!

Tilbake til Addis

Lørdagen gikk vi innom markedet i Jinka og museet med flott utsikt over byen. Deretter kjørte vi tre timer til Konso hvor vi overnattet og kjørte tilbake til Addis via Soddo på søndagen. I Soddo hentet vi Olaf og Poul Martin som hadde hatt nok å gjøre der.

Så på mandagen venter det oss flere operasjoner sammen med dr Daniel. Olaf, Lisa og jeg blir litt over en uke til i Addis. Nicolai, Eivind og Poul Martin reiser hjem om få dager.

Medical directors ord om takknemligheten de følte til misjonærene var rørende. Han er selv fra Jinka og var en ung gutt da de første misjonærene kom og i sin ungdom da jeg var i Jinka. Samfunnet var og er takknemlige for utlendingene som for kortere eller lengre tid forlater sitt hjemsted og familie og reiser langt vekk for å hjelpe dem som har minst og trenger mest hjelp.

For meg er det et dypt ønske å kunne speile litt av Guds kjærlighet til alle mennesker, enten de bor i Norge, Europa eller Etiopia og Jinka. Vi er alle like verdifulle, og en mors sorg over et dødt barn er like stort i Etiopia som i hjemme i Norge.

Stiftelsen Tesfa vil gjøre en forskjell, både "på toppen" med å forbedre kreftkirurgi for millioner av pasienter i Etiopia, men også i møtet med den enkelte, den ene - vårt medmenneske og vår neste.

Vil du være med på å støtte arbeidet!

VIPPS: #508019

Bank: 3000 2438 093

Takk, din støtte er viktig for oss!

Med vennlig hilsen

Bjarte T Andersen